

YÊU CẦU VỀ PHẨM CHẤT NHÂN CÁCH CỦA CÁC “CHIẾN ĐẤU VIÊN” CHUYÊN TRÁCH LÀM NHIỆM VỤ CHỐNG KHỦNG BỐ

Đình Hùng Tuấn

Viện Khoa học xã hội Nhân văn Quân sự.

Sau sự kiện ngày 11 tháng 9 năm 2001 xảy ra tại Mỹ, khủng bố và chống khủng bố đã nổi lên thành vấn đề mang tính toàn cầu. Cùng với các vấn đề xung đột vũ trang, xung đột dân tộc, sắc tộc, tôn giáo, chạy đua vũ trang, hoạt động can thiệp lật đổ, thời gian gần đây một số tổ chức khủng bố quốc tế đã tiến hành nhiều vụ khủng bố đẫm máu với tính chất cực kỳ dã man, tàn bạo, hàng nghìn người dân vô tội bị giết hại, nhiều công trình kinh tế xã hội bị phá hủy, đời sống tinh thần và an ninh chính trị xã hội của các quốc gia, khu vực, quốc tế bị đe dọa nghiêm trọng trên phạm vi toàn cầu. Trước tình hình đó, tất cả các quốc gia nói chung và các quốc gia đã xảy ra nhiều vụ khủng bố nói riêng đã hoạch định chiến lược về chống khủng bố, trong đó vấn đề tổ chức, xây dựng lực lượng chuyên trách chống khủng bố được đặc biệt coi trọng.

Ở Việt Nam, Đảng, Nhà nước, Quân đội giao cho binh chủng Đặc công thành lập lực lượng chuyên trách chống khủng bố. Do đặc điểm hoạt động và tính chất đặc biệt của nhiệm vụ, đòi hỏi lực lượng chuyên trách chống khủng bố phải có những yêu cầu rất cao về phẩm chất chính trị - đạo đức, phẩm chất tâm lý, phẩm chất về chuyên môn nghiệp vụ và thể lực... mới có thể hoàn thành được nhiệm vụ phức tạp và đặc biệt nguy hiểm này. Các phẩm chất nhân cách của lực lượng chuyên trách chống khủng bố được xác định cụ thể như sau:

Phẩm chất chính trị - đạo đức

Đây là nhóm phẩm chất đóng vai trò nền tảng chi phối mọi mặt hoạt động của lực lượng chuyên trách chống khủng bố. Phẩm chất chính trị - đạo đức được thể hiện trước hết ở quan điểm tư tưởng, lập trường chính trị giai cấp, lòng yêu nghề, ý thức, thái độ trách nhiệm, niềm tin và hành vi đạo đức diễn ra

trong quá trình hoạt động. Phẩm chất chính - trị đạo đức phát triển cao là cơ sở để hình thành các phẩm chất khác trong hoạt động chống khủng bố.

Hoạt động chống khủng bố là hoạt động hết sức căng thẳng, phức tạp và nguy hiểm với nhiều tình huống xuất hiện bất ngờ khó dự báo trước. Lực lượng chuyên trách chống khủng bố phải đối mặt với những tên khủng bố hết sức liêu lĩnh, sẵn sàng thực hiện hành động khủng bố đến cùng. Do vậy, đòi hỏi người chiến đấu viên không chỉ có phẩm chất chính trị vững vàng, đạo đức trong sáng, sẵn sàng hy sinh vì nhiệm vụ mà còn phải có những *phẩm chất tâm lý* đáp ứng được yêu cầu của nhiệm vụ chống khủng bố. Đó là những phẩm chất: trí tuệ, cảm xúc - ý chí, phẩm chất chuyên môn nghiệp vụ, sự sẵn sàng và vững vàng về tâm lý...

Phẩm chất trí tuệ của người chiến đấu viên chuyên trách làm nhiệm vụ chống khủng bố được thể hiện ở tính mục đích, chiều sâu, chiều rộng, tính linh hoạt, tính sáng tạo và tính phê phán của trí tuệ.

Phân tích thực tiễn chống khủng bố của một số nước trên thế giới và thực tiễn chống khủng bố ở Việt Nam cho thấy vai trò hết sức quan trọng của phẩm chất trí tuệ, đặc biệt trong những tình huống gay gắt, khi phải giải quyết những nhiệm vụ khó khăn phức tạp buộc người chiến đấu viên phải tìm ra các phương thức và cách đánh mới mẻ, độc đáo để tiêu diệt hoặc vô hiệu hóa các âm mưu và hành động khủng bố, bảo đảm cho trận đánh giành thắng lợi trọn vẹn. Do đó, trí tuệ vừa là một phẩm chất tâm lý, phẩm chất nghề nghiệp, vừa là tiêu chí tuyển chọn, đồng thời là yêu cầu cấp thiết phải bồi dưỡng và rèn luyện cho các chiến đấu viên.

Các phẩm chất cảm xúc - ý chí của các chiến đấu viên bao gồm: lòng dũng cảm, sự táo bạo; tính quyết đoán; tính độc lập tự chủ; tính kỷ luật; tính kiên trì bền bỉ; tính chính xác và thận trọng.

Lòng dũng cảm, sự táo bạo thể hiện ở sức chịu đựng, tinh thần khắc phục khó khăn gian khổ, hành động kiên quyết, quả cảm, sẵn sàng hy sinh tính mạng để hoàn thành nhiệm vụ được giao. *Tính quyết đoán* là khả năng nhanh chóng đưa ra được những quyết định đúng đắn, kịp thời và kiên quyết trong mọi tình huống. Quyết đoán giúp cho người chiến đấu viên có thể phán đoán chính xác được tình hình, nhanh chóng xử lý những thông tin thu được trong những điều kiện khó khăn, phức tạp để kịp thời đưa ra những quyết định phù hợp. Tính quyết đoán không phải là một hành động phiêu lưu, liều lĩnh hay một sự cầu may, mà là hành động dựa trên cơ sở ý thức về tình hình nhiệm vụ các mặt, sự cân nhắc thận trọng, có tính chính xác cao với niềm tin mãnh liệt vào thắng lợi.

Tính độc lập tự chủ là năng lực tự quyết định và tự mình thực hiện hành động nhằm đạt mục đích đề ra. Trong hoạt động chống khủng bố, tính độc lập

tự chủ giúp cho người chiến đấu viên làm chủ được hành động, tự điều chỉnh ý nghĩ, tình cảm và hoạt động của mình; không ỷ lại, dựa dẫm, lệ thuộc vào người khác.

Tính kỷ luật là một phẩm chất tâm lý quan trọng của người chiến đấu viên được biểu hiện ở ý thức chấp hành mệnh lệnh vô điều kiện; ở thái độ trách nhiệm đối với việc thực hiện các hành động chiến đấu một cách chính xác gần như tuyệt đối, không mảy may phân vân do dự, tính toán cá nhân. Tính kỷ luật còn là một trong những cơ sở, điều kiện hết sức quan trọng giúp cho người chiến đấu viên chuẩn bị tâm thế sẵn sàng chiến đấu và khả năng tiến hành những hành động chiến đấu tiếp theo.

Tính kiên trì, bền bỉ là khả năng phát huy được nghị lực tối đa trong một thời gian dài mà không bị suy giảm để thực hiện mục đích nhiệm vụ đề ra. Tính kiên trì bền bỉ giúp người chiến đấu viên chuyên trách làm nhiệm vụ chống khủng bố có thể vượt qua những khó khăn thử thách, khắc phục sự căng thẳng kéo dài về tinh thần và thể lực; khi gặp những vấp vấp, thất bại không lùi bước, kiên trì thực hiện bằng được những nhiệm vụ chiến đấu được giao.

Tính chính xác và thận trọng của chiến đấu viên biểu hiện ở sự cân nhắc, suy nghĩ, tính toán, có đầy đủ luận cứ khoa học và sự chuẩn xác trong hoạt động.

Ngoài những phẩm chất trí tuệ, phẩm chất cảm xúc - ý chí đã nêu ở trên, lực lượng chuyên trách làm nhiệm vụ chống khủng bố còn phải được thường xuyên *chuẩn bị về tâm lý* để tạo ra ở họ *sự sẵn sàng tâm lý và sự vững vàng tâm lý*.

Sự sẵn sàng tâm lý là một trạng thái tâm lý, tâm thế sẵn sàng tiến hành một cách tích cực, chủ động và cương quyết các hành động chiến đấu trong bất kỳ tình huống nào. Biểu hiện sự sẵn sàng tâm lý của người chiến đấu viên đó là sự phản ứng nhạy bén đối với những sự kiện bất ngờ không lường trước, khả năng chuyển nhanh từ sự chờ đợi sang hành động chiến đấu một cách nhanh chóng và chính xác. *Sự vững vàng tâm lý* là khả năng bảo đảm hoạt động chức năng bình thường của các quá trình tâm lý và sự biểu hiện hợp lý của các thuộc tính khác nhau của nhân cách trong các điều kiện phức tạp của nhiệm vụ chống khủng bố. Trong sự vững vàng về tâm lý thì sự vững vàng về *cảm xúc, ý chí* là nội dung quan trọng nhất.

Sự vững vàng tâm lý biểu hiện ở khả năng khắc phục cảm xúc sợ hãi. Trước những tác động nguy hiểm của nhiệm vụ chống khủng bố. Người chiến đấu viên có sự vững vàng về tâm lý mới có thể chịu đựng được lâu dài các tải trọng về tâm lý, khả năng chế ngự được các cảm xúc tiêu cực trong quá trình thực hiện nhiệm vụ.

Phẩm chất về chuyên môn nghiệp vụ là một tổ hợp các phẩm chất, thuộc tính tâm lý đặc thù được xác định của các chiến đấu viên, bảo đảm cho hoạt động chống khủng bố đạt hiệu quả cao. Phẩm chất này bao gồm: Khả năng nắm vững và làm chủ tri thức, kỹ năng, kỹ xảo chuyên môn quân sự; khả năng phân tích tình huống sâu sắc, nhanh nhạy, chính xác; trực giác; tính linh hoạt sáng tạo trong ra quyết định hành động.

Phẩm chất về thể lực, là sự tổng hợp các tố chất về thể chất bảo đảm cho người chiến đấu viên có khả năng về thể lực, sức khỏe dẻo dai để có thể hoàn thành được những nhiệm vụ trong các điều kiện, hoàn cảnh khác nhau. Phẩm chất về thể lực được biểu hiện ở sức nhanh, sức mạnh, sức bền, sự dẻo dai, sức chịu đựng và khả năng phục hồi sức lực sau những hoạt động căng thẳng kéo dài.

Những phẩm chất trên tuy có tính độc lập tương đối nhưng chúng quan hệ chặt chẽ với nhau, tác động qua lại lẫn nhau, trong đó phẩm chất chính trị - đạo đức giữ vai trò chủ đạo. Thực tiễn, trong xây dựng lực lượng chuyên trách chống khủng bố phải được chú trọng xây dựng toàn diện trên tất cả các mặt, tạo cho người chiến đấu viên có những phẩm chất nhân cách phát triển ở trình độ cao mới đáp ứng được yêu cầu của nhiệm vụ chống khủng bố.

Sơ đồ các phẩm chất của chiến đấu viên chuyên trách làm nhiệm vụ chống khủng bố

